

Resultatstrategi för Sveriges internationella bistånd i

Zambia

2013 – 2017

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Tel: 08-405 10 00, Webb: www.ud.se

Omslag: UD-PIK-INFO, Tryck: Elanders Grafisk Service 2013

Artikelnr: UD 13.014

REGERINGSKANSLIET

Resultatstrategi för Sveriges internationella bistånd i Zambia 2013–2017

1. Förväntade resultat

Denna resultatstrategi styr användningen av medel som anslås inom anslagsposten 9 Afrika i Sidas regleringsbrev för respektive verksamhetsår. Strategin ska gälla under perioden 2013-2017 och omfattar högst 1,75 miljarder svenska kronor.

Verksamheten inom ramen för strategin syftar till att bidra till att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt i Zambia med fokus på att öka fattiga människors möjlighet att försörja sig genom att få arbete och starta och driva produktiva företag samt att förbättra kvinnors och barns grundläggande hälsa. Vidare ska den svenska biståndsverksamheten bidra till att stärka demokratiskt ansvarsutkrävande samt stärka fattiga människors kunskap om sina rättigheter.

Huvudsakliga målgrupper ska vara kvinnor, barn, ungdomar och entreprenörer.

Sveriges biståndsverksamhet i Zambia ska bidra till att ytterligare minska Zambias beroende av bistånd och till att göra den ekonomiska tillväxten hållbar. Verksamheten förväntas under strategiperioden leda till följande resultat inom tre områden:

1. Förbättrad hälsa

- Förbättrad tillgång till en kvalitativ hälso- och sjukvård för kvinnor och barn under fem år, med ambitionen att Sverige bl.a. ska bidra till att utbildad personal har assisterat vid minst 38 000 förlossningar.
- Ökad medvetenhet om och tillgänglighet till sexuella och reproduktiva hälsotjänster och rättigheter för flickor och pojkar.
- Förbättrat näringsintag för gravida kvinnor och barn under fem års ålder, med ambitionen att Sverige bl.a. ska bidra till att minst 47 000 barn under fem år får en mer näringsrik kost.

2. Ökade möjligheter till arbete på landsbygden och i stadsnära områden samt till att starta och driva produktiva företag

- Ökat antal produktiva arbeten, i synnerhet för kvinnor och ungdomar, med ambitionen att Sverige bl.a. ska bidra till att minst 120 000 personer har ett produktivt arbete i lantbrukssektorn.
- Ökad tillgång till trygg och hållbar energi för hushåll, offentlig service och företag.
- Ökad tillgång till finansiella tjänster för småskaliga lantbrukare, entreprenörer och företag, med ambitionen att Sverige bl.a. ska bidra till att minst 30 000 småskaliga lantbrukare har tillgång till finansiella tjänster.
- Ökad tillgång till marknader för småskaliga lantbrukare, entreprenörer och företag.
- Mer hållbar användning av naturresurser med fokus på lantbruk med ambitionen att Sverige bl.a. ska bidra till att minst 14 000 lantbrukare baserar sin verksamhet på hållbar markresursanvändning.

3. Stärkt demokratiskt ansvarsutkrävande och transparens samt ökad kunskap om mänskliga rättigheter

- Ökad kapacitet, minskad korruption och ökad öppenhet i den zambiska offentliga förvaltningen.
- Friare och mer oberoende medier.
- Stärkt kapacitet att utkräva ansvar och ökad kunskap om mänskliga rättigheter.

2. Landkontext

Sveriges utvecklingssamarbete med Zambia under åren 2008–2012 har bidragit till resultat såsom förbättringar i mödra- och barnadödlighet, förbättrad tillgång till bromsmediciner, lägre hiv-prevalens samt fattigdomsminskning hos ett stort antal zambiska lantbrukare. Satsningar inom energisektorn har inneburit att fler personer på landsbygden blivit anslutna till elnätet. Stödet till det civila samhället har inneburit att flera organisationer har stärkt sin kapacitet för dialog och ansvarsutkrävande.

Flera utmaningar kvarstår inför nästkommande strategiperiod. Trots att Zambia under tio år uppvisat makroekonomisk stabilitet och god ekonomisk tillväxt har detta inte lett till en väsentlig minskning av fattigdomen – över 60 procent av befolkningen lever på mindre än 1,25 USD om dagen och på landsbygden är motsvarande siffra kring 80 procent. Demokratin har gradvis stärkts och konsoliderats sedan övergången till flerpartisystem i början på 1990-talet men problem kvarstår, bl.a. med korruption.

Bristen på kvalitativ hälso- och sjukvård innebär att mödra- och barnadödligheten alltjämt är hög. Bland de underliggande faktorerna finns begränsad tillgänglighet och tillgång till neonatal- och barnsjukvård av god kvalitet och en brist på utbildad hälsopersonal. Låg kunskap om och begränsad tillgång till sexuella och reproduktiva hälsotjänster samt hög undernäring bland gravida kvinnor och barn är andra utmaningar. Önskad tonårsgraviditeter är vanliga liksom osäkra aborter. Kvinnor och flickor på landsbygden är särskilt utsatta.

Utvecklingen i lantbruket begränsas av dåligt fungerande marknadssystem, t.ex. ineffektiva värdekedjor och begränsad tillgång till marknader, teknologi, kompetensutvecklingsmöjligheter och finansiella tjänster. Inkonsekvent och otydlig statlig styrning samt ensidiga och snedfördelade subventioner utgör hinder för diversifiering av produktionen. Bristande tillgång på finansiella tjänster och ren och förnyelsebar energi minskar möjligheterna för företagande/entreprenörskap. Ett stort problem är också den höga avskogningstakten, som drivs av ett mycket högt beroende av träkol och ved som energikälla.

Demokratin har gradvis stärkts och konsoliderats sedan övergången till flerpartisystem i början på 1990-talet men problem kvarstår. Det politiska systemet präglas fortfarande av svagt politiskt och finansiellt ansvarsutkrävande, brist på öppenhet och transparens liksom fortsatt höga korruptionsnivåer. Begränsningar i rätten och tillgången till information och människors påverkansmöjligheter resulterar i begränsat folkligt deltagande.

3. Verksamhet

Regeringen bedömer att det, för strategins genomförande, inte är aktuellt med generell budgetstöd. Val av samarbetspartner, inklusive nya aktörer t.ex. inom den privata sektorn och det civila samhället, ska ske med syftet att främja resultatuppfyllelsen. Ett perspektiv bortom biståndet ska anläggas. Sida uppmanas att aktivt identifiera innovativa biståndsmetoder och finansieringsmekanismer.

Insatserna inriktas mot områden där Sverige har ett särskilt bidrag, svenskt mervärde, och kan kombinera långsiktigt programbaserat stöd med katalytiska insatser. De ska bidra till långsiktig förändring. I genomförandet av strategin ska Sverige verka för att Zambia fortsätter att öka sin inhemska resursmobilisering och kapaciteten att effektivt hantera dessa resurser.

Område 1: Förbättrad hälsa

Hälso- och sjukvården i Zambia brottas med stora utmaningar i både primär- och sekundärvården samt på lokal och nationell nivå. Brist på utbildad hälso- och sjukvårdspersonal, begränsad tillgång till och kunskap om sexuella och reproduktiva hälsotjänster samt hög undernäring bland gravida kvinnor och barn är några exempel på problemområden.

Sveriges mervärde består av trovärdighet, kompetens och erfarenhet när det gäller styrning och finansiering samt transparens och ansvarsutkrävande inom offentliga hälsovårdssystem. Sverige har erfarenheter av offentlig finansiering, med såväl offentliga som privata utförare, liksom erfarenheter inom områden som sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, sexualupplysning och jämställdhet.

Sverige kan bidra med erfarenhet av samverkan mellan olika administrativa och politiska nivåer samt ett brett och djupt samarbete mellan offentliga, privata, akademiska och ideella aktörer för största möjliga tillvaratagande av begränsade resurser. Sveriges evidensbaserade kunskap om prevention kan också bidra till utvecklande av Zambias hälsovård.

Att bidra till att främja kvinnors och barns grundläggande hälsa och trygghet är en viktig uppgift för det svenska biståndet. Det svenska biståndet till Zambia ska inriktas på att öka tillgången till en kvalitativ hälso- och sjukvård med fokus på mödra- och barnhälsovård på distrikts- och lokal nivå där tillgången är bristfällig. Detta bör kompletteras med stöd för att stärka det nationella hälso- och sjukvårdssystemet i syfte att säkra resultatens långsiktiga hållbarhet.

Område 2: Ökade möjligheter till arbete på landsbygden och i stadsnära områden samt att starta och driva produktiva företag

Lantbruket är en sektor med potential att skapa både ökade inkomster och fler jobb i Zambia. Otillräcklig energiförsörjning, bristfällig tillgång till finansiella tjänster och outvecklade marknader samt ohållbar användning av naturresurser är hinder för att öka fattiga människors möjlighet till produktiv sysselsättning inom lantbruket.

Sverige har ett mervärde genom en tradition av långsiktigt stöd inom området. Svenskt stöd till jordbruk och energisektorerna har utvecklats under tidsperioden, utifrån lärdomar från tidigare satsningar.

Att frigöra individers produktiva potential och stärka kvinnors ekonomiska egenmakt är en viktig uppgift för det svenska biståndet. Det svenska biståndet till Zambia ska inriktas på att skapa ökade möjligheter till sysselsättning och försörjning för kvinnor och ungdomar bl.a. genom att öka tillgången till ren och förnyelsebar energi, som är baserad i möjligaste mån på lösningar med låg klimatpåverkan, och bidra till ett mer produktivt, marknadsorienterat och hållbart lantbruk. Sverige ska bidra till ökad tillgång till tjänster, insatsvaror och marknader för småskaliga lantbrukare, entreprenörer och företag.

Det svenska biståndet inom lantbruksområdet ska vara katalytiskt och bör framför allt rikta in sig på att främja initiativ som tas av privata och icke-statliga aktörer som kan bidra till att utveckla lokala marknader, värdekedjor inriktade på hållbar produktion samt produkter och tjänster som

kan bidra till ökade arbetstillfällen och inkomster, i synnerhet för kvinnor och ungdomar. Förbättrad hållbar jordbruksproduktion och energiförsörjning förutsätter tydliga regelverk, förbättrad infrastruktur och marknader samt ökad rättssäkerhet kring landrättigheter.

Område 3. Stärkt demokratiskt ansvarsutkrävande och transparens samt ökad kunskap om mänskliga rättigheter

Starka demokratiska institutioner, ansvarsutkrävande, öppenhet, deltagande och minskad korruption är alla nödvändiga villkor som kan förbättra fattiga människors levnadsvillkor i Zambia.

Det svenska stödet kan t.ex. fokusera på civila samhället, medier och centrala förvaltningsmyndigheter som bedöms vara potentiella förändringsaktörer i fråga om att stärka demokratiskt ansvarsutkrävande, transparens/rätten till information och minskad korruption.

Givarnärvaron inom resultatområdet är hög men fragmenterad. Sveriges komparativa fördel kommer ur erfarenheter av att bygga upp en väl fungerande förvaltning där myndigheter samverkar med varandra för att uppnå verksamhetsmål.

4. Uppföljning

Formerna för uppföljning framgår av regeringens riktlinjer för resultatstrategier inom Sveriges internationella bistånd.